
Vergaderjaar 2001–2002

28 375

Kabinetsformatie 2002

Nr. 1

BRIEF VAN DE INFORMATEUR

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 mei 2002

Bijgevoegd zend ik u de informatieopdracht die mij door Hare Majesteit de Koningin op 17 mei 2002 is verstrekt. Tevens gaan hierbij, met machtiging van Hare Majesteit de Koningin, afschriften van de adviezen die de voorzitters van de fracties in de Tweede Kamer der Staten-Generaal aan de Koningin hebben uitgebracht.

Mr. J. P. H. Donner

17 mei 2002

Het Kabinet der Koningin deelt mede:

Hare Majesteit de Koningin heeft hedenavond, 17 mei 2002, mr. J. P. H. Donner verzocht om, gelet op de uitslag van de verkiezingen, de mogelijkheden te onderzoeken van de spoedige vorming van een kabinet dat mag rekenen op een vruchtbare samenwerking met de volksvertegenwoordiging en de weg aan te geven waarlangs dat kabinet tot stand kan komen.

's-Gravenhage, 17 mei 2002

Majesteit,

Op 17 mei 2002 vroeg U mij advies over de aanvang van de (in)formatie-werkzaamheden voor de totstandkoming van een nieuw kabinet. Namens de CDA-fractie in de Tweede Kamer der Staten-Generaal moge ik u daarop het volgende antwoorden.

De verkiezingsuitslag van afgelopen woensdag 15 mei 2002 toont aan dat de Nederlandse bevolking een duidelijke wens tot verandering te kennen heeft gegeven. Dat alles echter ook in een werkelijkheid die emotioneel en gevoelig is.

De CDA-fractie voelt in die situatie en gegeven de verkiezingsuitslag een zware verantwoordelijkheid om bij te dragen aan het herstel van vertrouwen en wederzijds respect in onze samenleving.

De vorming van een nieuw kabinet zal dan ook voortvarend ter hand moeten worden genomen. Wij stellen u voor een informateur van CDA-huize te benoemen, die kan onderzoeken in hoeverre er een kabinet kan worden geformeerd dat op basis van programmatische overeenstemming en bogend op voldoende steun in het parlement verantwoordelijkheid kan nemen voor het bestuur van ons land.

Met de meeste hoogachting,
J. P. Balkenende

Majesteit,

Het is mij een eer u hierbij te informeren over het standpunt van de Lijst Pim Fortuyn aangaande de politieke situatie in ons land na de Tweede Kamerverkiezingen van 15 mei jl.

De grote verkiezingszeggen van het CDA en de LPF worden in de media uitgelegd als een «ruk naar rechts». Wij delen deze visie niet, omdat wij beide partijen rekenen tot het politieke midden. De LPF is niet rechtser dan de VVD. Wij zijn van mening dat de nederlaag van de regeringspartijen is veroorzaakt door de «regentencultuur», die een kloof heeft bewerkstelligd tussen politiek en burgerij. Er zijn democratische impulsen nodig, zoals de gekozen burgemeester, voorts dient de bestuurscultuur te worden ontdaan van overbodige bureaucratie.

Zo heeft een ver doorgevoerde regelgeving de arbeidsvreugde in onderwijs en gezondheidszorg geschaad. De overheid schiet door falend management ook tekort op het gebied van de openbare veiligheid.

De kernpunten van het LPF-programma zijn derhalve: een stringent vreemdelingenbeleid, verbetering van onderwijs en gezondheidszorg en het herstellen van het gezag van de politie op straat. Dat Pim Fortuyn op deze beleidsterreinen de juiste diagnose heeft gesteld, wordt inmiddels in brede kring erkend. Met name CDA en VVD hebben dezelfde prioriteiten gesteld. De verschillen zijn ons inziens overbrugbaar, ook op het gebied van het vreemdelingenbeleid. Onze partij spreekt weliswaar onomwonden uit dat Nederland geen immigratieland is, maar onderscheidt zich hierin niet noemenswaard van het CDA of de VVD. Alleen in de uitwerking van deze stelling treden verschillen op, zo verlangen wij effectieve controle op illegale grensoverschrijding door onder andere intensivering van het Mobiel Toezicht Vreemdelingen.

Wij zijn van mening dat een informateur de inhoudelijke dialoog tussen vertegenwoordigers van het CDA, LPF en VVD op gang moeten brengen. Uit die gesprekken zal moeten blijken of een vertrouwensbasis kan groeien, op grond waarvan coalitievorming kan plaatsvinden.

Met de meeste hoogachting,
M. Herben
Fractieleider LPF

's-Gravenhage, 17 mei 2002

Majesteit,

De uitslag van de verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal laat grote veranderingen in de samenstelling van deze Kamer zien. Alle drie de huidige regeringspartijen hebben zetels verloren. Het CDA heeft een grote winst behaald en is daarmee nu de grootste partij in de Tweede Kamer geworden. Ook een partij die voor het eerst aan de verkiezingen meedeed, is ruim in de Kamer vertegenwoordigd.

Op grond van deze overwegingen moge ik Uwe Majesteit adviseren een informateur van CDA-huize te benoemen die onderzoekt of een kabinet kan worden gevormd dat kan rekenen op een parlementaire meerderheid en waarvan de samenstelling recht doet aan de uitslag van de verkiezingen.

Inmiddels verblijf ik, Majesteit, met gevoelens van de meeste hoogachting,

Uw dienstwillige

G. Zalm

fractievoorzitter VVD

's-Gravenhage, 17 mei 2002

Majesteit,

De uitslag van de verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft een buitengewoon grote verschuiving laten zien in de politieke verhoudingen.

Op grond van deze uitslag adviseert de fractie van de Partij van de Arbeid U een formateur, dan wel een informateur te benoemen uit de kring van het CDA.

Daarbij heeft de fractie de voorkeur voor een opdracht om op korte termijn te komen tot een meerderheidskabinet.

De fractie van de Partij van de Arbeid ondersteunt de gedachte van een kort regeerakkoord.

Met gevoelens van hoge achting,
J. van Nieuwenhoven

's-Gravenhage, 17 mei 2002

Majesteit,

De uitslag van de verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal bevat een duidelijke boodschap. De vraag of er na 15 mei een conservatief of een progressief antwoord op Paars moet komen is eenduidig beantwoord.

De grote winst van CDA en LPF en het gegeven dat deze partijen met de VVD de drie grootste partijen van het land zijn geworden wijst in één richting. De kiezer wil rechtsom. Het CDA dient het voortouw te nemen in de vorming van een dergelijke coalitie.

Gelet op de grote politieke en maatschappelijke spanningen als gevolg van de laffe moord op een lijsttrekker, is het van groot belang dat een dergelijke coalitie snel tot stand komt, waarbij het aspect van de stabiliteit bijzondere aandacht vraagt. Daarom adviseer ik u namens mijn fractie om een informateur met landelijke ervaring te benoemen, die spoorlags aan het werk gaat om een voorverkenning te verrichten.

Met gevoelens van de meeste hoogachting,
Paul Rosenmöller
Fractievoorzitter

's-Gravenhage, 17 mei 2002

Majesteit,

De verkiezingen van 15 mei werden overschaduwd door de moord op één van de belangrijkste politici, de heer Fortuyn. Reeds voor zijn dood had de partij van de heer Fortuyn een grote aantal kiezers achter zich verzameld, zoals bleek uit de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen in Rotterdam alswel uit peilingen die aan de vooravond van de Tweede Kamerverkiezingen werden gehouden.

De uitslag van 15 mei geeft de nieuwkomer LPF 26 zetels. Daarmee is deze partij de grote winnaar van de verkiezingen. Het CDA is een goede tweede met een winst van meer dan 10 zetels.

Het meest in de rede ligt de vorming van een kabinet met deze twee partijen daarin vertegenwoordigd. Programmatisch staat de VVD het dichtst bij deze twee winnaars. Hoewel de VVD verloren heeft, ligt het voor de hand dat zij als eerste wordt gevraagd mee te doen in het te vormen kabinet.

De SP-fractie pleit ervoor dat er een informateur van CDA-huize wordt verzocht de mogelijkheden te onderzoeken van een kabinet met een samenstelling zoals hierboven beschreven.

Hoogachtend,
Namens de Tweede Kamerfractie van de SP
Jan Marijnissen
voorzitter

Den Haag, 17 mei 2002

Majesteit,

De verkiezingsuitslag vormt, hoewel zeker beïnvloed door de heftige gevoelens na de moord op de heer Fortuyn, een duidelijke indicatie voor de samenstelling van een nieuw kabinet. Ter rechterzijde hebben het CDA en de Lijst Pim Fortuyn grote overwinningen geboekt.

Hoewel er op dit moment sprake is van een instabiel politiek klimaat en vele vraagstukken, waaronder de noodzaak van democratische vernieuwing, tot een oplossing moeten worden gebracht, is er geen reden voor bijzondere voorzieningen zoals een interim- of zakenkabinet. Wel is het gewenst dat zo spoedig mogelijk een kabinet aantreedt dat steunt op een ruime meerderheid in de Tweede Kamer.

De fractie van D66 is er voorstander van dat de Tweede Kamer direct in een openbaar debat een informateur voordraagt. Nu voor een dergelijk debat onvoldoende steun in de Kamer lijkt te bestaan, moge ik U verzoeken reeds nu een informateur aan te wijzen. Deze zou afkomstig kunnen zijn uit de grootste partij. De informateur zou de mogelijkheden dienen te onderzoeken van een kabinet van CDA, Lijst Pim Fortuyn en de VVD. Het komt mij voor dat uit de verkiezingsuitslag geen andere werkbare combinatie kan worden afgeleid.

Met gevoelens van hoge achting,
Th. C. de Graaf

Majesteit,

Nederland verkeert in een moeilijke situatie.

Onvrede over de gevestigde politiek heeft zich geuit in grote steun voor de heer Pim Fortuyn en – na zijn dood – voor de Lijst Pim Fortuyn. De gebeurtenissen in de laatste tien dagen vóór de verkiezingen hebben veel mensen verward. Tegenstellingen in onze samenleving zijn aan het licht gekomen en lijken ook te zijn verscherpt.

De oorzaken van de gebleken onvrede liggen in maatschappelijke problemen en in een politieke cultuur die te weinig open staat voor signalen van burgers daarover. Maar met name de reacties op de moord-aanslag hebben duidelijk gemaakt dat velen in Nederland een diepe behoefte hebben aan houvast, aan levensperspectief.

Uiteraard is het goed te beseffen dat het in eerste instantie niet overheden zijn die deze geestelijke nood kunnen lenigen. Maar een krachtig regeringsbeleid dat maatschappelijke samenhang en harmonie bevordert, is juist nu van wezenlijk belang. Nederland heeft een kabinet nodig dat in een open stijl en vanuit een helder besef van normen omgaat met verschillen in de samenleving en problemen aanpakt, bij voorbeeld in de gezondheidszorg, in het onderwijs en in de criminaliteitsbestrijding.

Het is zeer gewenst dat zo spoedig mogelijk een kabinet kan aantreden dat in de moeilijke situatie in ons land moreel leiderschap aan de dag legt.

Voor een eerste keus voor een aanpak van de formatie is uiteraard de uitslag van de verkiezingen van doorslaggevend betekenis. Het CDA heeft bij de woensdag jl. gehouden verkiezingen aanzienlijke winst geboekt en de Lijst Pim Fortuyn doet haar intrede in de Kamer met een grote fractie. In deze situatie ligt het naar het oordeel van de ChristenUnie-fractie voor de hand om in eerste instantie de mogelijkheid te onderzoeken of een kabinet geformeerd kan worden dat steunt op de fracties van het CDA en de LPF, wellicht vanwege programmatische overeenkomsten mede op de fractie van de VVD.

Mede namens de ChristenUnie-fractie moge ik u in overweging geven iemand uit de kring van het CDA te verzoeken zo'n onderzoek uit te voeren.

De ChristenUnie-fractie wenst u de wijsheid van God toe bij het nemen van uw beslissingen.

Met verschuldigde eerbied,
K. Veling

Majesteit,

De fractie van de Staatkundige Gereformeerde Partij heeft er behoefte aan U dank te zeggen voor Uw uitnodiging om U te adviseren over de kabinetsformatie.

De schokkende gebeurtenis van 6 mei jl. staat ons nog zeer voor ogen. Deze pijnlijke gebeurtenis heeft de verkiezingscampagne sterk beïnvloed en uiteraard ook gevolgen gehad voor de verkiezingsuitslagen. De opgetreden verschuivingen zijn zonder meer spectaculair te noemen: De komst van de fractie van de Lijst-Fortuyn, de winst van het CDA en de grote verliezen van de «paarse» fracties. Er lijkt een politieke situatie te zijn ontstaan met enkele instabiele componenten. Daarover heeft de SGP-fractie zorg.

De kiezers hebben «paars» kennelijk afgekeurd. Het ligt derhalve voor de hand allereerst aan het CDA te denken als het gaat om de vraag aan wie het initiatief moet worden gegeven in de onderhandelingen om te komen tot een nieuwe coalitie. Vanwege de grote winst van de LPF kan daar bezwaarlijk zonder meer om heen worden gegaan, hoezeer de onervarenheid en toegedichte onvastheid van deze nieuwe formatie – uiteraard op voorhand met respect voor de personen die deze formatie vormen en steunen – overigens nog wel te denken geven.

Het lijkt ons te overwegen een informateur aan te zoeken van CDA-huize die als opdracht zou meekrijgen de basis voor een coalitie te verkennen die op voldoende draagvlak in de Tweede Kamer kan rekenen.

De SGP-fractie hoopt in de eerstkomende ontwikkelingen in de politiek zowel rust (of de-escalatie) als aanzetten tot een nieuw erkennen en beleven van voluit christelijke waarden en normen in onze samenleving naderbij kunnen worden gebracht.

Zij bidt U veel wijsheid toe bij Uw zeer gewichtvolle taak, waarvan wij hopen dat deze mag worden begunstigd en gezegend door God, de Koning der koningen. U mag er zich van overtuigd houden dat het bevolkingsdeel, waarvan wij ons de vertegenwoordiging mogen weten, U en Uw Huis zeer toegenege is en U blijft opdragen in het gebed.

Namens de SGP-fractie in de Tweede Kamer der Staten-Generaal,
B.J. van der Vlies

Den Haag, 17 mei 2002

Majesteit,

Na te hebben kennis genomen van de uitslag van de verkiezingen voor de samenstelling van de Tweede Kamer der Staten-Generaal op 15 mei 2002 jongstleden geeft de Tweede Kamerfractie van Leefbaar Nederland uwe Majesteit in overweging een kabinetsformateur te benoemen van CDA-huize die de mogelijkheid dient te onderzoeken van de vorming van een kabinet, wat kan steunen op een ruime meerderheid in de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

F. Teeven

Namens de fractie van Leefbaar Nederland